

24.10.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto, asia HE 41/2023 vp

Saimaan UNESCO:n maailmanperintökohdehakemuksen tilanne

Matti Hovi, Raimo Itkonen

Metsähallitus on valmistellut vuodesta 2020 alkaen ympäristöministeriön toimeksiannosta Saimaan saariston hakemusta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi työnimellä ”Saimaan norppasaaristot”. Vuonna 2021 kohde hyväksyttiin Suomen päivitettyyn kansalliseen aielistaan.

Vuoden 2022 aikana hankkeessa tehtiin ulkopuolisen konsultin toimesta esiarviointi, jossa mm. arvioitiin Saimaan arvoja muihin vastaavatyypisiin kohteisiin vertaillen, sekä alueen ekologista integriteettiä eli eheyttä. Esiarvioinnin lopullista raporttia ei olla vielä saatu, mutta alustavien tulosten perusteella kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN antoi oman suosituksensa Metsähallitukselle kesällä 2023. IUCN totesi, että saimaannorpan suojelutyö on tuottanut hyviä tuloksia, ja norpan suojeluun kannattaa edelleen panostaa. Sen sijaan UNESCO:n maailmanperintöstatukseen IUCN ei katsonut Saimaan arvojen riittävän eikä näin ollen suositellut hankkeen jatkamista. Niinpä elokuussa 2023 ympäristöministeriö ja Metsähallitus sopivat hankkeen keskeyttämisestä. Asia on viestitty hankkeen ohjausryhmässä syyskuussa sekä tiedotettu mediassa.

Maailmanperintökohteen valmistelu ei mennyt kuitenkaan hukkaan. Saimaan luontoarvot tulivat perusteellisesti kootuksi, ja hankkeen tukena oli laaja yhteistyöverkosto. Yhteisten arvojen vaaliminen sai hyvää näkyvyyttä ja yhteishenkeä Saimaan maakunnissa ja kunnissa. Verkostomaisen toiminnan jatkamiselle on hyvät edellytykset jatkossakin. Toiminnallinen yhteistyö myös olemassa olevaan Saimaan Geoparkiin on yksi mahdollisuus hyödyntää nyt keskeytetyn hankkeen tuloksia.

Metsähallitus on saanut hankkeen toteuttamiseksi erillismäärärahan 95 000 euroa, minkä turvin palkattiin määräaikaan työsuhteeseen kokoaikainen työntekijä sekä hankittiin edellä mainittu konsulttityö. Määrärahaa on vielä käyttämättä, koska siitä on varauduttu konsultin kanssa sovitun mukaisesti maksamaan konsulttityön loppulasku, kunhan lopullinen raportti Metsähallitukselle saapuu.

Saimaan retkeilyinfran ja rakennusten kunnostuksiin on kohdennettu vuoden 2022 Eduskunnan jakovarapäätöksessä 300 000 euron siirtomääräraha, josta vuosille 2024–2025 on siirtymässä arviolta 275 000. Nämä varat eivät liity suoraan maailmanperintöhankkeeseen, vaan ne kohdistuvat valtion olemassa olevan rakennetun omaisuuden hoitoon ja kunnostukseen.

